

การศึกษาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในภาคการศึกษาแรก ปีการศึกษา 2542

นางสาวจุฬาลักษณ์ รุ่งวิริยะพงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2542
ISBN 974-334-712-7
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1 3 3 2 2545

1 19 16 59 12

**A STUDY OF THE ADJUSTMENT ABILITY OF FIRST – YEAR STUDENTS
AT CHULALONGKORN UNIVERSITY DURING THE FIRST SEMESTER, 1999**

Miss Julalak Rumwiriyapong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Mental Health

Department of Psychiatry

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-334-712-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาคการศึกษาแรก ปีการศึกษา2542

โดย

นางสาวจุฬาลักษณ์ รุ่งวิริยะพงษ์

ภาควิชา

จิตเวชศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์แพทย์หญิงอุมาพร ตรังคสมบัติ

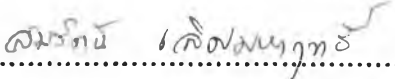
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะแพทยศาสตร์
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงวิวรรณ นิเวศพันธุ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์แพทย์หญิงอุมาพร ตรังคสมบัติ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมรัตน์ เลิศมหาฤทธิ์)

จุฬาลักษณ์ ร่มวิริยะพงษ์: การศึกษาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาคการศึกษาแรก ปีการศึกษา 2542 (A STUDY OF THE
ADJUSTMENT ABILITY OF FIRST-YEAR STUDENTS AT CHULALONGKORN
UNIVERSITY DURING THE FIRST SEMESTER, 1999). อาจารย์ที่ปรึกษา: ศาสตราจารย์
แพทย์หญิงอุมาพร ตรังคสมบัติ; 89 หน้า, ISBN974-334-712-7.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนิสิตระดับ
ปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ของทุกคณะ ในภาคการศึกษาแรก ปีการศึกษา 2542 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหา
ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวกับผลการเรียนของนิสิต โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 767 คน ซึ่งถูกสุ่ม
ด้วยวิธี Systematic Stratified Sampling จากกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ วิทยาศาสตร์กายภาพและ
เทคโนโลยี มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามการปรับตัวของ
นิสิตต่อสถานศึกษา SACQ (The Student Adaptation to College Questionnaire) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ unpaired t-test, analysis of
variance (ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ แบบ LSD-test การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดใช้
โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC

ผลการวิจัยพบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา
2542 มีความสามารถในการปรับตัวระดับปานกลาง ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการปรับตัวของนิสิตได้แก่ เพศ ภูมิลำเนา
เดิม สถานภาพครอบครัว และรายได้ต่อเดือนของนิสิต การวิเคราะห์การปรับตัวในแต่ละด้าน ได้ผล ดังนี้ การ
ปรับตัวด้านการเรียนพบว่า กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษามีผลต่อการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การปรับตัวด้าน
สังคมพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร อายุ รายได้ของครอบครัว และระดับการศึกษาของบิดามารดามี
ผลต่อการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การปรับตัวด้านอารมณ์-ส่วนบุคคลพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมนอก
หลักสูตร อายุ กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของมารดา
และสภาพที่อยู่อาศัยของนิสิตมีผลต่อการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การปรับตัวด้านความรู้สึกต่อสถาน
ศึกษาและการปรับตัวรวมทุกด้าน พบว่า อายุ กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา รายได้ของครอบครัว และระดับการศึกษา
ของบิดามารดามีผลต่อการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การปรับตัวในแต่ละด้านและการปรับตัวรวมทุกด้าน
ยกเว้นด้านสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการเรียนเทอมแรกของนิสิต (GPAX) ในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นว่า ปัจจัยต่อไปนี้ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร
อายุ กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา และสภาพที่อยู่อาศัย เกี่ยวข้อง
กับการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการ
ค้นหาและให้ความช่วยเหลือนิสิตที่อาจมีปัญหาการปรับตัวระหว่างการศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย

ภาควิชา	จิตเวชศาสตร์	ลายมือชื่อ..... จุฬาลักษณ์ ร่มวิริยะพงษ์
สาขาวิชา	สุขภาพจิต	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อดิพร กวีรัตน์
ปีการศึกษา	2542	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4075278730 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD : ADAPTATION/COLLEGE STUDENT/CHULALONGKORN UNIVERSITY

JULALAK RUMWIRIYAPONG : A STUDY OF THE ADJUSTMENT ABILITY
OF FIRST-YEAR STUDENTS AT CHULALONGKORN UNIVERSITY DURING
THE FIRST SEMESTER, 1999. THESIS ADVISOR : PROF. UMAPORN
TRUNGKHASOMBAT, M.D. ; 89 pp. ISBN974-334-712-7

The purpose of this research was to study the adjustment ability of first-year students in every faculty at Chulalongkorn University during the academic year of 1999. The study was also done to measure the correlation between adjustment ability academic performance. Using systematic stratified sampling, the subjects were 767 first year students from the fields of biological science, physical science and technology, humanities, and social sciences. The Student Adpatation to College Questionnaire (SACQ) was used measure adjustment of the subjects. All questionnaires were analyzed by SPSS/PC for percentage, means, standard deviation, unpaired t-test analysis of variance (ANOVA), and LSD-test.

The result revealed that first-year students during the academic year of 1999 had moderate adjustment level. Gender, birth-place, family status, and personal expense were not related to adjustment ability. The fields of study were related to academic adjustment with statistical significance. Participating in extra-curricular activities, age, family income and educational level of parents were related to social adjustment with statistical significane. Participating in extra-curricular, activities, age, the fields of study, family income, educational level of parents. Occupation of the mother and residential were related to personal-emotional adjustment with statistical significance. Age, the fields of study, family income, educational level of parents were related to institutional attachment and overall adjustment with statistical significance. Every category of adjustment ability except social adjustment were positive correlated with first somester grade (GPAX) with statistical significance ($p=0.01$). In conclusion, this study revealed that various factors were related to the adjustment ability of the first-year students. Results can be applied to prevent adjustment problem in university students.

ภาควิชา	จิตเวชศาสตร์	ลายมือชื่อ..... <i>อุมาพร อภิบาล</i>
สาขาวิชา	สุขภาพจิต	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... <i>อุมาพร อภิบาล</i>
ปีการศึกษา	2542	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์แพทย์หญิง อุมพร ตรีงคสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำปรึกษาและข้อคิดเห็นในการทำวิจัย ตลอดจน แก้วไข่มุกพร่อง ผู้วิจัยขอรำลึกความกรุณาด้วยความซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่าง สูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงวิวรรณ นิवादพันธ์ และ ผู้ช่วย ศาสตราจารย์สมรัตน์ เลิศมหาฤทธิ์ ที่ให้เกียรติมาเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ช่วยให้อวิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิงปรานทิพย์ นพรมภา ที่ให้ความกรุณาช่วยตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ หัวหน้าหน่วยทะเบียนคณะและหัวหน้าหน่วยกิจการนิสิต ประธานหรือ หัวหน้าชั้นนิสิตปีที่ 1 ของทุกคณะ ตลอดจนทุกๆ ท่านที่ให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล รวมทั้งน้องๆ นิสิตกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมืออย่างยิ่งในการตอบแบบ สอบถามงานวิจัย ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนสนับสนุนส่วนหนึ่งในการวิจัย และขอขอบคุณ คุณอังคณา ปรีชาเมตตา คุณชนิดา เรืองเดช คุณก.สินศักดิ์ สุวรรณโชติ และคุณอรธิริยา อ่ำเงิน เพื่อนๆ น้องๆ สุขภาพจิต ทุกคน ที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณมารดาคุณศรีวิชัย รุ่งวิริยะพงษ์ คุณเป่าจันทร์สุก-คุณวิมลศรี วุฒิประชา คุณฟองแก้ว ไชยวรศิลป์ และญาติพี่น้องที่สนับสนุนในด้านการเงินและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย และขอกราบขอบพระคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจ ตลอดมา ทำให้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

จุฬาลักษณ์ รุ่งวิริยะพงษ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย.....	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามของศัพท์เฉพาะ	6
ข้อจำกัดของการวิจัย	6
ปัญหาด้านจริยธรรม	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความหมายของการปรับตัว	8
เกณฑ์การวินิจฉัยภาวะการปรับตัวที่ผิดปกติ.....	9
สาเหตุของภาวะการปรับตัวผิดปกติ.....	10
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว	11
ลักษณะการปรับตัวที่นำมาศึกษาวิจัย	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวนิสิตนักศึกษาต่างประเทศ	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย	20

เรื่อง บทที่	หน้า
3	วิธีการดำเนินการวิจัย 22
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 22
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย 26
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 30
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 34
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 36
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ 61
รายการอ้างอิง.	72
ภาคผนวก	77
ภาคผนวก ก.-รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	78
ภาคผนวก ข.-เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	80
ประวัติผู้วิจัย.....	88

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1	37
ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ กลุ่มสาขาวิชา ที่เรียน สถานภาพของครอบครัว รายได้ต่อเดือนของครอบครัว อาชีพของบิดา ระดับการศึกษาของบิดา อาชีพของมารดา ระดับ การศึกษาของมารดา ภูมิลำเนาเดิม สภาพที่อยู่อาศัย รายได้ต่อ เดือนของนิสิต การเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร	
ตารางที่ 2	41
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยของคะแนนการปรับตัว ในกลุ่มตัวอย่าง	
ตารางที่ 3	42
เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการปรับตัวระหว่างนิสิตเพศ ชายและนิสิตเพศหญิง	
ตารางที่ 4	43
เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวระหว่างนิสิต ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด	
ตารางที่ 5	44
เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวระหว่างนิสิต ที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกภายใน/ภายนอกมหาวิทยาลัยและไม่ได้เป็น สมาชิกชมรมใดๆ	
ตารางที่ 6	45
เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวของนิสิต ระหว่างกลุ่มอายุที่แตกต่างกัน	
ตารางที่ 7	46
การเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนการปรับตัวรวมทุกด้านเป็นราย คู่ในแต่ละกลุ่มอายุ	
ตารางที่ 8	47
เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวของนิสิตที่ ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาที่แตกต่างกัน	
ตารางที่ 9	48
การเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนการปรับตัวรวมทุกด้านเป็น รายคู่ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา	
ตารางที่ 10	49
เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวของ นิสิตที่มีสถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดาแตกต่างกัน	
ตารางที่ 11	50
เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวของนิสิตที่มี รายได้ต่อเดือนของครอบครัวแตกต่างกัน	
ตารางที่ 12	51
การเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนการปรับตัวรวมทุกด้านเป็น รายคู่ ในแต่ละกลุ่มรายได้ต่อเดือนของครอบครัว	

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่13	52
เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวของนิสิตระหว่างกลุ่มอาชีพของบิดาแตกต่างกัน	
ตารางที่14	53
เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวของนิสิตระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาของบิดาแตกต่างกัน	
ตารางที่15	54
การเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนการปรับตัวรวมทุกด้านเป็นรายคู่ในแต่ละระดับการศึกษาของบิดา	
ตารางที่16	55
เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวของนิสิตระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพของมารดาแตกต่างกัน	
ตารางที่17	56
เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวของนิสิตระหว่างกลุ่มที่มีการศึกษาของมารดาแตกต่างกัน	
ตารางที่18	58
การเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนการปรับตัวรวมทุกด้านเป็นรายคู่ ในแต่ละกลุ่มระดับการศึกษาของมารดา	
ตารางที่19	59
เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวของนิสิตระหว่างกลุ่มที่มีสภาพที่อยู่อาศัยขณะศึกษาแตกต่างกัน	
ตารางที่20	60
เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวของนิสิตระหว่างกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนของตนเองแตกต่างกัน	
ตารางที่21	61
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการปรับตัวกับผลการเรียนเทอมแรกของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่1	

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

แผนภูมิที่1 เทคนิคการสุ่มเลือกตัวอย่าง

หน้า

25